Nr. 6 1938 m. birželio 10 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

KUR TAI...

Žinai, vaikeli, aukštą kalną?
Gražiais medeliais jis žaliuoja,
Aplink jį miesto bokštų bokštai,
Šalia plati Neris vingiuoja.

Kur tai? Sakyki man, vaikuti!
Kurioj šaly tat gali būti?
— Tai Vilniuj! Vilniuj! Visi žino,
Tai Vilniaus mieste Gedimino.

Žinai, vaikeli, aukštą kalną?
Jame sena pilis garsinga,
Ji išdidžiai padangėn žvelgsi
Ir mini praeitį didingą.

Kur tai? Sakyki man, vaikuti!
Kurioj šaly tat gali būti?
— Tai Vilniuj! Vilniuj! Visi žino,
Tai Vilniaus mieste Gedimino.

K. Tėma.

TELEFONAS

Kartą į Jonelio tėvelių kiemą užsuko laiškanešis ir įteikė tėveliui pakvietimą nuvykti pašto įstaigon ir pakalbėti su Vilniumi per *telefoną*. Pakvietime buvo pasakyta, kad pasikalbėti bus galima 16 valandą, arba 4 valandą popiet. Laiškanešis dar paaiškino, kad tėvelio pažįstamasis Vilniuje (jis nežinojo, kad Vilniuje gyvena Jonelio dėdė) per telefoną prašęs jų paštą pakviesti tėvelį 16 valandai, kad galėtų pasikalbėti svarbiu reikalu; tas tėvelio pažįstamasis tą valandą taip pat turėsiąs ateiti į Vilniaus paštą ir laukti tėvelio, bepradedančio kalbėti per telefoną, ir todėl negalima pasivėluoti.

Laiko liko nedaug. Tėvelis pradėjo rengtis miestelin. Jonelis irgi pasiprašė paimti ir jį. Tėvelis iš pradžių nenorėjęs, bet vėliau sutikęs. „Gal ir reikės man skubiai vykti Vilniun, tai Jonelis apie tai sugrįžęs praneš motinai“, — pagalvojo jis ir liepė jam taip pat ruoštis.

Netrukus Jonelis ėjo greta tėvelio pažįstamuoju keliu. Jis neiškentė nepaklausęs, kas per prietaisas tas *telefonas*.

— Per telefoną, Joneli, galima pakalbėti su kitu, nors jis būtų ir už keliasdešimt kilometrų, — pradėjo aiškinti tėvelis.

— O, matai, tėveli, kad per vielas eina žmonių balsas, jei galima susikalbėti.

— Ne, vaikeli, balsas vielomis neina, bėga tik elektra, kuri sujudina telefonuose plokščias skardeles ir perduoda per jas žmonių balsą, dainavimą, muziką...

— Kaip visa tai darosi? — paklausė Jonelis.

— Dabar dar tu viso nesuprasi, reikia daugiau pasimokyti, mokyklose apie tai sužinosi.

Jonelis po to nurimo. Netrukus jiedu buvo jau miestelyje ir pašto įstaigoje. Tėvelis parodė valdininkui pakvietimą. Šis jį paėmė į rankas, pažiūrėjo į jį, paskui į laikrodį. Kai laikrodis išmušė keturias, valdininkas priėjo prie keisto prietaiso, kuris buvo prikaltas prie sienos, nusikabino išriestą vamzdelį, vieną jo galą prisidėjo prie ausies, kad kitas būtų netoli lūpų; kita ranka jis pasuko už išsikišusios rankenėlės. Pasigirdo skambučio balsas, — tai valdininkas kvietė atsiliepti Vilnių...

Po kiek laiko ir vėl suskambėjo, nors valdininkas anos rankenėlės nejudino; tai atsiliepė iš Vilniaus. Valdininkas pradėjo su kažkuo kalbėti, — ir pakvietė tėvelį prie telefono. Tėvelis taip pat prisidėjo vamzdelį prie ausies ir klausė. Jonelis matė, kaip tėvelio veidas bąlo, keitėsi, ir išgirdo tėvelio pasižadėjimą tuojau atvykti Vilniun. Po to tėvelis pakabino vamzdelį, atsisveikino su valdininku ir išėjo iš pašto įstaigos.

— Joneli, — tarė tėvelis, — dėdienė sunkiai susirgo ir dėdė prašo manęs atvažiuoti Vilniun jo pavaduoti jo darbuose. Aš tuojau vyksiu pas dėdę, o tu bėk namo ir apie tai pasakyk mamytei.

— Gerai, — atsakė Jonelis ir atsisveikino su tėveliu, kuris nuėjo į netoli esamą geležinkelio stotį. Eidamas jis galvojo apie telefoną, apie tėvelio nelauktą kelionę, apie gerosios dėdienės ligą. Nejauku jam buvo.

Vėliau jis sužinojo, kad miestuose esama dar ir kitaip įtaisytų telefonų ir kad žmonės ten gali susikalbėti iš savo butų, visai neišeidami į pašto įstaigą.

Smagus pavasaris...

Rudis ir Rainiukas

— Urr., urr., — urščia iškišęs dantis Rudis ant Rainiuko. — Nesiartink: įkąsiu.

— Fi, fi — spiaudo katinėlis Rainiukas. — Neik prie manęs, nes akis išdraskysiu. Tu gerai žinai, kokius turiu aštrius nagelius...

Taip nuo ryto iki vakaro kasdieną riejasi šuo su katinėliu. Nusibodo nuolatinis jų priovimasis šeimininkei. Griebė kartą šeimininkė didelę šluotą ir išvijo juos abudu lankan.

Rudis, pagautas baimės, paspaudė uodegą tarp kojų ir nudūlino laukan. Rainiukas peršoko per tvorą ir, ūsus kraipydamas, nustriksėjo į kitą pusę lauko.

Nubėgo jiedu toli nuo namų. Bastėsi per visą dieną lauke ir miške. Pavakariais netikėtai susitiko jiedu miške. Abudu pavargę, išalkę. Rudis netgi apraišęs.

— Ai, ai, Raineli mielas,— skundžiasi Rudis maloniu balseliu. —Nieko neėdžiau ir kojytę man skauda. Bus blogai su mumis!

Katinėlis jam atsako:

— Susitaikykime ir grįžkime pas šeimininkę, gal ji priims.

Padavė viens kitam kojytes ir, kaip geriausi draugai, grįžo namo.

M. Č.

Beždžionė ir akiniai

Beždžionė yra mačiusi, kad žmonės akinius nešioja, bet kuriam reikalui jie taip daro, jinai visai to nežinojo.

Kažkas pasakė jai: „Girdi, gudrus yra tai išradimas. Tie akiniai užtenka užsidėti, kad ir ant nosies, ir tuojau galėsi pamatyti, kas knygose yra rašyta, kas laikrašty arba plakatuose, kurie ant sienos iškabinti.

Netrukus nutarė sau mūsų beždžionė akinius nusipirkti. Nuėjo artiman miestelin ir ten ji įsigijo akinių du desėtku.

Tuojau vartoti juos pradėjo. Paeiliui ji ant nosies akinius sukabinėjo, bet iš knygos vis tiek skaityti nemokėjo.

Su akiniais juokus beždžionė tvėrė: apuostė juos, aplaižė, ant uodegos suvėrė, o skaitymas taip sekės jai, kaip iš akmens.

Ir didis apmaudas tą apėmė beždžionę, kad akinius ji tuos sudaužė iš piktumo.

O iš nupasakotos čia istorijos seka išvada tokia: neužtenka akiniai turėti, bet reikia dar skaityt mokėti.

e. m.

Vakaro varpai

Pasirodė senis mėnuo,
paukščiai jau nutilo,
iš visur į dangų maldos
tyliai tyliai kilo.

Žmonės, sunkiai nusidirbę.
rengiasi užsnusti,
o tamsiam danguj žvaigždutės
pradeda pabusti.

Ir paukšteliai vakarėlį
ant šakelių snaudžia...
— Din-dan, din-dan... vario varpas
poteriams jau gaudžia.

M. K.

Švarumo prieteliai

Šluota, šepetys, muilas
Ir šukos raginės
Kartais tarp savęs karštas
Padaro imtynes.

ŠLUOTA:

Esu šluota aš iš kampo
Ir po pirkią aš sukuos,
Visi mane spardo, tampo,
Bet aš dirbu ir džiaugiuos.

ŠEPETYS:

Aš esu toks šepetys,
Niekam nieko netrukdau,
Kartais dirbu, kaip arklys,
Smėlį, dulkes nuvalau.

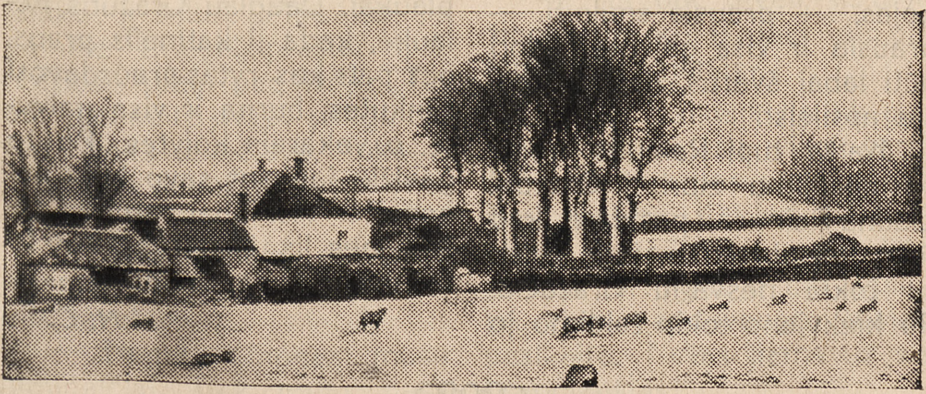
ŠUKOS:

Aš smėlio, dulkių nevalau,
Aš ir pirkios nešluoju,
Tik puikiai galvas sutvarkau
Ir plaukelius šukuoju.

MUILAS:

Kaip jie smarkiai baras, riejas,
Kaip jie girias savimi.
Aš, kai dirbu, putos liejas,
Vanduo eina vilnimi.
Taip, jūs esat gan geručiai,
Bet aš už visus geriausias:
Mane myli ir mažučiai, —
Žino jie, kad aš švariausias.

M. Č.

Visur gera, namie geriausia

Gražutis ir Rainutis

Vienoje šeimoje buvo mažas berniukas, vardu Gražutis.

Gražutis visą laiką praleidžia bėgiodamas tai pirkion, tai oran, vis ieškodamas sau naujų žaislų. Apie žaislus galvą suka, o apie save apsidairyti nė nemano. Plaukai ant galvos sutaršyti, burna nežinia kada prausta, rankos juodos, kaip kaminkrėčio, o ant kojų — tai kas vakaras gaidžiai nutūpę vakarinę maldą gieda.

Berniukas vikrus ir gražus — jo ir vardas Gražutis, — bet gaila, kad nešvarus. Ant kiekvieno daikto, kurį pavarto savo rankutėmis, palieka dideles juodas dėmes.

Geras Gražutis, tik jis praustis nemėgsta. Tur būt, streikuoja prieš vandenį ir muilą.

Gražutis turi ir katinėlį Rainutį. Rainutis labai švarutis. Tupi Rainutis prie krosnies ir laižo tai vieną, tai kitą savo kojytę. Prausiasi ilgai. Prausia kojas, — prausia snukutį — prausia ir visą galvutę. Nori būti labai švarus, nes nemėgsta apsileisti.

Kartą tupi Rainutis ir su pasigailėjimu žiūri į Gražutį. Liūdna Rainučiui pasidarė, kad taip dažnai tenka jam žaisti su tokiu nešvariu Gražučiu. Po kiekvieno tokio žaidimo jo plaukeliai sutepti. Toks Gražučio elgesys jam labai nepatiko.

— Išmokinsiu jį praustis, — kartą galvoja katinėlis. — Daugiau jau nesutepdinės man plaukelių.

Sumanė Rainutis ir ėmėsi darbo...

Štai miega Gražutis. Labai tykiai prisiartino prie jo Rainutis ir pritūpė. Palaižė savo kojytę ir dailiai nuprausė Gražučiui veidelį. Ausis irgi apžiūrėjo ir išvalė. Paskui nageliais sušukavo ant galvelės plaukus ir rengėsi Gražučio kojas mazgoti, bet staiga Gražutis pabudo. Jis pastebėjo, kad katinėlis jį prausia, ir labai susigėdo.

Šoko Gražutis iš lovos, pribėgo prie veidrodžio ir ėmė žiūrėti, kaip jis atrodo po tokios pirties. Labai jam patiko švarus veidas ir sušukuoti plaukai. Daugiau Gražutis nelaukė, kad jį katinėlis praus, bet pats kas rytas prausdavosi rankutes, burną ir visą galvutę, o vakarais kojytes. Po to gaidžių jau ant savo kojų nebematė. Visi labai pamilo Gražutį, nes jis, iš tikrųjų, nuo to laiko jau buvo Gražutis.

M. Č.

Brangusis žiedas

Iškeliavo vienas žmogelis dar prieš karą Amerikon. Jis ten vedė, susilaukė sūnelio ir besidarbuodamas pralobo. Kartą ir sako savo žmonai:

— Labai aš išsiilgau savųjų ir gimtojo krašto. Aš manau, kad ir tu, vargšele, taip pat norėtum savuosius aplankyti. Tad pasiimkime Jonelį ir važiuokime aplankyti gimines ir pažįstamuosius.

Žmona mielai sutiko. Sėdo jie visi laivan ir nuplaukė tėviškėn.

Po dviejų savaičių buvo jie jau savo gimtajame miestelyje. Žmogelis, pasiėmęs tik sūnų, atėjo savo pažįstamojo kieman. O pas šį buvo nemaža svečių — kėlė savo dukters krikštynas. Žmogelis atėjo paprastais drabužiais apsirėdęs, sūnelį už rankos vesdamas.

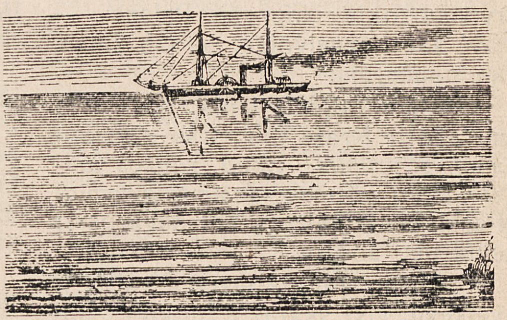
Jo giminės ir pažįstamieji sutiko jį šaltai. Mat, kai jie pamatė žmogelį prastai apsirėdžiusi, šitaip pagalvojo: „Tur būt giminaitis mūsų pinigų neturi; koks išvažiavo, toks ir grįžta“. Ir nenoriai su juo sveikinosi.

Nustebo Jonelis dėl tokio priėmimo ir sako pašnibždomis tėveliui:

— Negeri žmonės mūsų giminaičiai. Tiek metų nesimatė su tavimi, tėveli, ir nenori meiliau nė pasisveikinti.

— Palauk, jie tuojau bus kitokie, — taip pat pašnibždomis atsakė ir tėvas.

Išsiėmė jis iš kišeniaus brangųjį žiedą ir užsimovė ant piršto. Pamatė tai giminaičiai, nušvito jų veidai, apstojo jie tėvą ir vaiką ir pradėjo jų rankas spausti, apkabinėti, bučiuoti, atsiprašinėti. Kiekvienas

jų prašė pas juos atvažiuoti, paviešėti.

Jonelis ir vėl nustebo.

— Tur būt, tėveli, šis tavo žiedas užkerėtas, kad taip pakitėjo šie žmonės?

— Ne, vaikeli! Jie tik galvojo, kad aš esu visai vargšas ir atėjau pas juos pagalbos prašyti. O kai pamatė brangųjį žiedą ir suprato, kad aš esu turtingas ir dar išgaliu ne vieną apdovanoti, tuojau pasikeitė. Turtas jiems už vis brangiausias.

Stipruolis

Gyveno sau žmogelis. Ne per gudrus, ne per kvailas, tačiau dažnai savo kaimynų pajuokiamas.

Kartą sėdėjo šis žmogelis už stalo savo grįčioje. Buvo karšta vasaros diena. Ant stalo vaikščiojo nemažas būrelis musių. Nieko negalvodamas, mostelėjo jis ranka... Žiūri —jo rankoje dešimts negyvų musių. Susimąstė.

— Kaip tai, —mano, – vienu rankos mostelėjimu dešimts gyvybių užmušiau! Tai nepaprastas rankos stiprumas. Ir aš iki šiol šito nežinojau! Juk aš daug ką galiu padaryti su tokia stiprybe. Palauk, — tarė sau pagalvojęs, — jau žinau, ką padarysiu.

Pasiėmė didelę lentą, gražiai ją nudažė ir išrašė joje: *Esu didžiausias stipruolis; vienu rankos mostelėjimu užmušu dešimtį gyvybių!* Paskiau užsidėjo ją ant nugaros ir eina per sodžių.

Subėgo daug sodžiaus vaikų ir vaikėzų, visi skaito ir juokiasi, pilvus susiimdami. Dargi vyresnieji kaimynai ūsus sukdami juokės. O jis eina sau su lenta, kaip su kokia iškaba.

Ėjo, ėjo. Galop pavargo ir atsigulė pakelėje pasilsėti. Begulėdamas ir užmigo.

Važiavo pro šalį karalius. Žiūri — žmogus su lenta guli. Liepė vežikui pažiūrėti.

— Šviesiausias karaliau,— sako sugrįžęs vežikas. — tenai guli žmogus su lenta, o lentoje parašyta „Esu didžiausias stipruolis: vienu rankos mostelėjimu užmušu dešimts gyvybių“.

Karalius nudžiugo tokia žinia ir liepė tą žmogų atvesti pas save.

— Kelk, žmogau: tave karalius reikalauja, — pažadino vežikas.

Žmogelis, pakėlęs galvą ir pamatęs iš tikrųjų karališką karietą, labai persigando.

— Tai vis ta lenta..., — pamanė, — bus blogai.

Karalius klausia:

— Pasakyk, žmogau, ar, iš tikrųjų, tu toks stiprus esi, kaip tavo lentoje parašyta?

— Taip, šviesiausias karaliau,— atsakė žmogelis drebėdamas.

— Tai gerai, man toks žmogus yra labai reikalingas. Sėsk, mielasai, mano karieton! Važiuosi pas mane.

Čia jau ir visos gyslos žmogeliui užmirė.

— Prapuoliau, — sudejavo.

— Bet nieko nepadarysi, reikėjo važiuoti.

Karalius, parsivežęs tą žmogelį, per tris dienas kuo meiliausiai ir kuo puikiausiai jį vaišino kuo gardžiausiais valgiais. Ketvirtą dieną sako:

— Žinai, mano mielas, turiu prie tavęs prašymą. Jei jį išpildysi, duosiu dovanų dvarą, o jei ne, liepsiu mirtimi nubausti. Turiu turtingą ir didelį šilą, bet į jį niekas negali įeiti, nes ten gyvena du milžinai, kurie kiekvieną užmuša, kas tan šilan įžengia. Būk toks geras, nukauk tuos milžinus.

Išgirdęs tokius karaliaus žodžius, mūsų žmogelis labai persigando. Bet turėjo sutikti.

— Kokio ginklo reikalauji?—paklausė nudžiugęs karalius.

— Aštraus kardo.

Davė jau geriausią kardą, pasodino karieton, nuvežė prie šilo ir paleido.

— Ryt, — sako karalius atsisveikindamas, — ateik į tą pačią vietą, aš atvažiuosiu tavęs parsivežti.

Eina žmogelis šilu, žvalgosi. Pagaliau priėjo aikštelę. Įlipo į auks-

čiausią medį ir laukia. Staiga išgirdo smarkų bildesį ir braškėjimą. Žiūri — ateina du milžinai, o didumėlis, o aukštumėlis, dargi jų galvos per medžius matyti. Priėję aikštelę sustojo.

— Puiki aikštelė, — sako vienas, — man ji patinka.

—Gulkime pasilsėti, nes nuo karščio labai pavargau.

Ir atsigulė.

Po valandėlės užknarkė, dargi miško šakos drebėti pradėjo.

Sėdi medyje mūsų stipruolis ir galvoja, kas čia jam daryti, kaip iš nelaimės išsisukti. Pagaliau sugalvojo.

Išlipo iš medžio, pririnko šlamštų, purvų, užlipo vienam milžinui ant krūtinės ir viską sukrovė. Įlipo vėl į medį ir laukia, kas toliau bus.

Netrukus pabudo tas milžinas, kuriam krūtinė buvo apkrauta. Pabudęs kad šoko, kad supyko, kad suriko, dargi žemė sudrebėjo. Paskui spyrė iš visų jėgų savo draugui.

— Kam tu mane purvais apdrabstei, — sušuko.

Pasikėlė antrasis milžinas ir, nieko nelaukdamas, trenkė kumščia ausin savo draugui. Prasidėjo baisiausios grumtynės. Vienas kitą mušė tai didžiausiais akmenimis, tai nulaužta šaka, tai išrautu medžiu. Pagaliau stvėrė vienas kitą glėbin, draskė, plėšė, smaugė. Vienas jų pasirodė kiek silpnesnis ir, jėgų netekęs, krito žemėn negyvas, o antras iš nuovargio suglebo ir užmigo.

Tuomet žmogelis išlipo iš medžio ir kardu nukirto miegančiam, vos gyvam milžinui galvą.

Kitą dieną nuėjo jis į sukalbėtą vietą, kur rado karalių belaukiantį su karieta.

— Na, ką, mano mielasai? — klausia karalius.

— A nieko,—atsako mūsų žmogelis, — milžinus užmušiau ir čia atėjau, nors darbo turėjau nemaža... tegu juos bala tuos milžinus, nemenki iš jų stipruoliai buvo.

Išgirdęs tai, karalius dargi delnais suplojo iš džiaugsmo.

— Užmušei milžinus! Argi gali būti! Parodyk bent, susimildamas, kaip jie atrodo.

Atvedė stipruolis karalių prie negyvų milžinų ir sako:

— Žiūrėk, šviesiausias karaliau, kiek darbo su jais turėjau: kiek medžių turėjau išrauti ir kiek duobių išrausti, kol juos nugalėjau.

Karalius parsivežė žmogelį rūmuosna ir iškilmingai vaišino jį per tris dienas. Ketvirtą dieną sako:

— Žinai, mano mielasai? Aš turiu kitą, bet dar turtingesnį šilą. Tik niekas į jį negali įeiti, nes ten gyvena trys baisūs tigrai. Kas tik į tą šilą įeina, tuoj jie sudrasko. Būk toks malonus, nukankink tuos tigrus. Jei išpildysi mano įsakymą, dovanosiu tau trečdalį savo karalystės, o jei ne, liepsiu galvą nukirsti.

Ir vėl mūsų stipruolis nuliūdo. Tačiau turėjo sutikti. Dabar karalius nuvežė jį prie kito šilo ir paleido.

Eina šilu ir galvoja:

— Pirmą kartą man pavyko, bet dabar tur būt bus galas.

Beeidamas, užėjo pirkelę, kuri stovėjo gražioj aikštelėj. Eina į pirkelę—gyvos dvasios niekur nėra. — Žiūri — pirkios asloje geležinės durys. Atidaro duris, o ten giliausios rūsys.

— Pasitaisysiu, — mano sau,— guolį ir pamiegosiu, tik eisiu atsinešti samanų.

Vos suskubo išeiti iš pirkelės, žiūri —atbėga, atūžia jos pėdomis trys baisūs tigrai. Jis atgal į pirkelę, bet nebesuskubo įbėgti rūsin, tik užlindo už priemenės durų ir pasislėpė. O tigrai pėdomis tiesiai į

rūsį. Tuomet žmogelis greitai užtrenkė geležines duris ir stipriai uždarė.

Taip laimingai apsidirbęs su tigrais, nusiskubino sukalbėton vieton. Atvykęs rado karalių belaukiant.

— Kaip, mano mielasai?—paklausė karalius.—Ar išgelbėjai mano šilą nuo šitų baisuolių.

— Išgelbėti išgelbėjau, tik jų neužmušiau, nes man labai jų pagailo, tokie gražūs žvėreliai. Taigi ėmiau ir uždariau juos į rūsį miško trobelėj; jeigu šviesiausias karalius panorėtų, tai aš juos galėčiau parodyti.

— Tegu juos dievai, — pamojo karalius ranka, — tegu jie ten sėdi, tegu padvesia.

Karalius, parsivežęs mūsų stipruolį, dar iškilmingiau ir širdingiau vaišino jį per tris dienas, o ketvirtą dieną sako:

— Mano, mielasai, turiu prie tavęs dar vieną prašymą ir tai kur kas didžiausią. Turiu trečią, dar didesnį, dar turtingesnį šilą, bet jame gyvena trys baisiausi liūtai. Jie kiekvieną sudrasko, kas išdrįsta šilan įeiti. Būk toks malonus ir nukankink juos. Jei išpildysi mano prašymą, atiduosiu tau pusę mano karalystės ir savo dukterį, o jei ne, galvą liepsiu nukirsti.

Ir nuvežęs paleido žmogelį į trečią šilą.

— Pirmą ir antrą kartą man pasisekė, — mano žmogelis, eidamas per šilą, — dabar nebeturiu vilties gyvas išlikti.

Priėjo didelę aikštę — pelkę. Vaikščioja po aikštę ir galvoja, kas čia daryti. Staiga išgirdo baisų ūžesį ir kriokimą. Atsigrįžta—trys stipriausieji liūtai!

Bėga tiesiai ant jo! Nebežinodamas, kaip besigelbėti, puolė į pelkę, kol beveik visai įklimpo. O liūtai paskui jį, kriokdami, šniokšdami, rėkdami. Bet juo toliau bėgo, juo giliau balon klimpo. Galop taip įklimpo, kad nebegali nei pirmyn, nei atgal eiti. Tuomet žmogelis išsikopė iš pelkės, priėjo prie įklimpusių liūtų ir nukapojo jiems galvas.

Atėjęs į sukalbėtą vietą, rado karalių su savo dvariškiais nekantriai belaukiant.

— Kaip pavyko? — klausia karalius?

— A kaip! — atsakė žmogelis ramiai, — nukapojau biaurybėms galvas ir sumečiau juos pelkėn.

Karaliaus džiaugsmas buvo neapsakomas.

Iškilmingai parsivežė savo geradarį namo. Liepė apgarsinti jį visoj karalystėj savo žentu ir įpėdiniu. Paskiau surengė karališkas vestuves ir suprašė daugybę kunigaikščių, ponų, o žmogelis — savo senuosius kaimynus. Kadangi ir aš buvau jo kaimynas, tai taip pat patekau į karališkas vestuves. Visi gėrėm, valgėm, uliavojom. Visiems buvo neapsakomas linksmumas.

Bet linksmiausia buvo man ir visiems „stipruolio" kaimynams.

Surašė *K. Tėma.*

Mūsų sesės

Auga gražios gėlės
Pievose, miškeliuos,
Daug yra gražesnės
Mūs šalies seselės.

Gieda lakštutėlė,
Jos balselis mainos, —
Aukso aidu skamba
Mūsų sesių dainos.

K. Tėma.

Paukštelių kerštas

(Pasaka)

I.

Kadaise prie plataus vieškelio, pamiškėje, buvo puikus vienkiemis. Jame gyveno pavyzdingas, darbštus ir visų apylinkės gyventojų mylimas ūkininkas Kirlys su žmona ir vienatiniu sūnumi.

Kasmet, atėjus puošniajam pavasariui, didelis ir gražus Kirlių sodas pasipuošdavo baltaisiais žiedeliais, o jame nuo ryto iki vėlaus vakaro skambėjo paukštelių giesmininkų balsai.

Mažieji girių ir sodų čiulbonėliai, kurie neišlekia į šiltus kraštus, rasdavo ten prieglaudą ir žiemos metu, kada šaltis ir sniegas, sukaustę juodąją žemelę, be pasigailėjimo juos kankina. Tuomet Kirlių sūnelis berdavo jiems vieną kitą saujelę grūdų bei duonos trupinėlių. Be to, atėjus pavasariui, dirbdavo jis varnėnams namelius. Už tai ir paukšteliai atsimokėdavo gerajam vaikeliui. Ištisą pavasarį ir vasarą saugojo jie nuo žalingųjų padarų sodą ir daržus, ir todėl kiekvieną rudenį Kirlių sodas buvo pilnas raudonšonių obuolėlių, geltonšonių kriaušių ir slyvų.

Taip bėgo dienos, slinko metai. Kiekvieną paukštelį Kirlių šeima palydėdavo su džiaugsmu Bet štai atėjo ir liūdesio valandos. Sulaukęs senatvės, mirė gerasis ūkininkas Kirlys. Kiek vėliau pasimimirė ir jojo žmonelė. Pasilikęs vienas jųjų sūnus ilgai kankinosi, nebetverdamas liūdesiu dėl mylimųjų tėvelių mirties.

Kartą, išaušus skaisčiam pavasario rytui, atskrido į Kirlių sodą gegutė ir graudžiai užkukavo. Našlaitis ilgai klausėsi gegutės balselio, pagaliau, nusibraukęs nuo skruostų ašaras, prabilo:

— Gegute raiboji, sesute mylimoji, pasakyk, kas man veikti, ką daryti be tėvelių?

Gegutė jam atsakė:

— Neliūdėk, sūneli. Tu ne vienas esi be tėvelių. Daug yra našlaitėlių vargą vargstančių. Eik, o pamatysi, kiek skursta mažųjų vaikelių be savo tikrųjų tėvelių. Eik, nuramink juos, padėk jiems vargo vargti, o tada sumažės tavasis skausmas.

II.

Kirlių sūnus, išklausęs gegutės balselio, pardavė savąjį ūkį nežinia iš kur atvykusiam žmogui ir iškeliavo į platųjį pasaulį.

Tasai žmogus buvo atvykęs iš toli su savo šeima, jis kalbėjosi nesuprantama vietos gyventojams kalba. Jis buvo labai šykštus ir žiaurus, todėl ir praminė jį visi Pikčiurna Jisai turėjo dvivamzdį šautuvą, su kuriuo eidavo į girią medžioti. Ten šaudė jis kiekvieną pasitaikiusį žvėrelį, kiekvieną mažą paukštelį.

Pikčiurnos vaikai taip pat nebuvo geresni už savąjį tėvą. Jie be mažiausio pasigailėjimo draskė paukščių lizdelius, mėtė akmenimis pilkuosius žvirblelius, — buvo didžiausi nekaltųjų paukštelių priešai.

Atejo ruduo. Vieni paukšteliai, per vasarą užauginę savo vaikelius, išlėkė su jais į šiltuosius kraštus. Kiti pasiliko žiemoti savo gimtoje šalelėje.

Buvo labai sunki žiema. Jau prieš Kalėdas prisnigo daug sniego, o šaltis be pertrukio spigino iki pat Velykų.

Likusiems paukšteliams teko daug kentėti nuo šalčio ir bado.

Kaip visuomet, taip ir šią žiemą, būreliai mažųjų paukštužėlių

atskrido į pažįstamąjį Kirlių vienkiemio sodą ir pakluonę, tikėdamiesi surasti čia šiokią tokią prieglaudą. Tačiau nebesurado varguolėliai to, kas buvo anksčiau. Pikčiurna ne tiktai, kad negelbėjo paukštelių nuo bado ir šalčio, bet šaudė kiekvieną pasirodžiusį jojo kieme bei sode. Be to, gaudė juos kilpomis ir statė įvairius spąstus nelaimingiesiems. Daug, ai daug žuvo tą žiemą nukaltųjų paukštelių Pikčiurnos sodyboje!

Vėl atėjo pavasaris. Saulutė pakilo aukštai ir bėrė savo auksinius spindulius, kuriais žadino iš gilaus žiemos miego kiekvieną gyvąją būtybę. Laukai ir pievos pasipuošė žaliu apdaru. Per žiemą tolimoje dausų šaly išsiilgę savo gimtinės sugrįžo į ją visi paukšteliai. Vėl giriose suskambėjo lakštingalų daina, vėl varnėnai, nutūpę prie savo gimtųjų namelių, švilpavo, reikšdami nepaprastą džiaugsmą juos suradę. Vieversėliai, iškilę aukštai padangėje, savo čyru-vyru džiaugėsi pavasario grožybe ir ragino visus pradėti laukų darbą. Ir ta juodoji varnelė, tupėdama aukštai medžio viršūnėje, šaukė: art, art, art!..

Pikčiurnos sode nebebuvo nė vieno tų inkilėlių, kuriuos kadaise Kirlių sūnelis buvo parūpinęs varnėnams. Juos visur negeri Pikčiurnos vaikai išmėtė ir sudegino. Varnėnai, neberadę savųjų namelių, skraidė nuo vieno sodo medelio prie kito ir, liūdnai švilpaudami, skundėsi padaryta jiems skriauda. Išgirdo Pikčiurna, išėjo iš trobos, šovė į didesnį varnėnų būrelį ir keletas jų nukrito po sena obelimi švino pervertomis širdelėmis. Tie, kurie išliko sveiki, greitai nulėkė į mišką ir daugiau jau iš ten nebegrįžo į savo gimtąjį sodelį. Jų tarpe buvo ir senasis varnėnas, to nelaimingojo būrelio vadas. Jis, patsai matęs ir patyręs piktojo žmogaus padarytąją jiems skriaudą, nutarė sušaukti visus paukštelius pasitarti, kaip atkeršyti žiauriajam Pikčiurnai.

(B. d.).

Po ąžuolėliu

(Dainelė)

Ten, prie Vilniaus miesto,
Po ąžuolėliu
Šoko sau Marytė
Su Antanėliu,
Olia, lylia, lia-lia,
Olia, lylia, lia,
Šoko sau Marytė
Su Antanėliu.

Prie to ąžuolėlio
Po lapu žaliu
Grojo žioguželis
Savo smuikeliu,
Olia, lylia, lia-lia,
Olia, lylia, lia,
Grojo žioguželis
Savo smuikeliu.

Eikš arčiau, žiogeli,
Ir pagrok smagiai,
Tai mes suktinėlį
Šoksime vikriai,
Olia, lylia, lia-lia,
Olia, lylia, lia,
Tai mes suktinėlį
Šoksime vikriai.

K. Tėma.

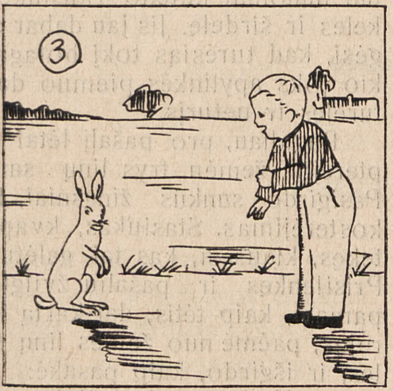
DU BAIKŠTUOLIAI

Eina į namus Grigalius.
Staiga žiūri: viduj kelio
Kažkas pilkas betupįs...
— Kas čia būt?—galvoja jis.

Atsargiai vyruks žingsniuoja
Prie to — jam nežinomojo,
Žingsnis dar — ir, o dievai,
Šiaušias jo galvoj plaukai!

— Liūtas! gelbėkit! — sušuko
Nesavu balsu vyrukas.
Čia ir kiškis — „liūtas" šis —
Strikt... tupi, dairos jis,

Kas jį vargšą netikėtai
Šitaip gąsdina šioj vietoj.
Ir... baikštuoliai abudu
Sprunk' kas sau, kiek tur spėkų.

Buvo dūda Vilniuj

Galulaukėj sustabdę keltavas, sėdėjo du piemenėliai. Saulė, jų nugarėlėsna įspindusi, riedino iš jų stambius prakaito lašus. Lengvutis vėjelis, kartkartėmis dūsterdamas, kuteno juos maloniai ir gaivinančiai.

Vienas piemenėlių abiejosna rankosna linų pluoštelius nusistvėręs, suko juos tarp laibučių pirštų ir, mėtydamas vieną per kitą plonai susuktą lygų knatelį, stengėsi, kad jo vejamas botagas būtų juo gražiausis, kad niekam kitam tokis nuvyti dar nebuvęs pavykęs.

Kitas žiūrėjo į iš pirmojo pirštų beaugančią virvutę aklai akis įbedęs, nė nemirkterdamas.

— Kada tai aš išmoksiu botagus vyti...

— Ne taip jau lengva.

— Visą varliuotą kartą nuvijau, visi tada namiškiai iš jo išsijuokė. Tėtis pasakė dar: „Tau, Stasiuk, tik varlės ganyti, ė ne botagai vyti! Tik tu man, July, — kreipėsi į vejantį — nuvyk su mazgeliais.

— Ė kodėl anksčiau nesakei?

— Kam?

— Linų daugiau reikės. Turi būti ilgesnės virvelės.

— Šitų gal gana bus.

— A, eik tu — gana. Dar kita tiek reikia.

— Tai šiandien nenuvysi?

— Nuvyti galiu. Tik tu, kol keltavos stovi, šok linų atnešti.

Stasiukas pakilo ir smulkiais žingsneliais nukiūtino per laukus namų link. Juliukas tuo syk pasiliko kaip ir anksčiau susikuprinęs besėdėdamas, abiem rankom nežymiai, bet greitomis, į šalis mojuodamas.

*

Prie trobų priėjęs Stasiukas bailiai dairinėjosi, ar kas nors namiškių dar nėra iš lauko pargrįžęs.

Drebančia ranka atstūmė brauktuvę, kuria buvo iš vidaus priemenės durys užsklęstos, ir kvapą prilaikydamas, lipo aplūžusiomis kopėčiomis į viršų. Paskutinį prėsmelį šokterėjo ir pora žingsnių, o jau buvo prie pilnos pintinės linų, prie pat stogo nuo kraklo nukabusios, betabaluojančios. Norėjo nukelti jau žemėn. Neįstengė. Pintinė jo jėgoms buvo dar per sunki. Todėl pasinėšėjo apirusį kibirą, apvertė jį viršun dugnu, maždaug ties kabojančia pintine bestatydamas. Ant pirštų galų pasistiebęs, stengdamasis, kad jokios grįžtės nesutaršytų, išskyrė vieną ir išsitraukė iš pintinės. Priėjo prie pašalio, pro kurį daugiau šviesos skverbėsi, ir stengėsi atskirti pradžioj vieną, po to dvi, dar po kurio laiko tris saujeles. Linai, minkštučiai ir žvilgą linai maloniai kuteno Stasiuko rankeles ir širdelę. Jis jau dabar džiaugėsi, kad turėsiąs tokį botagą, kokio joks apylinkės piemuo dar neturėjęs ir neturįs.

Pagaliau, pro pašalį lėtai plumpterėjo žemėn trys linų saujelės. Pasigirdo sunkūs žingsniai, kimus kosterėjimas. Stasiukas, kvapo netekęs, klausėsi, kas tai galėtų būti. Prisilenkęs ir pašaliu žvilgterėjęs pamatė, kaip tėtis, dar kartą kosterėjęs, paėmė nuo žemės linų saujeles, ir išgirdo, kaip pasakė:

— Katino prie lašinių esama...

— Tai pakliuvau... — patys žodžiai išbėgo iš Stasiuko krūtinėlės.

Bet nebuvo kas daro. Turėjo nuo aukšto lipti žemėn. Suraukęs kaktelę, sunkiai mynė vieną po kito kopėčių prėsmelius. Norėjo kokiu nors būdu pabėgti. Bet... jau nebebuvo kaip. Vos paskutinį prėsmelį žergė, atsidarė plačiai priemenės durys ir tarp jų atsistojo liesas ūsėtas tėčio veidas.

— Ko tu dabar namie?
— Pirštą numušiau... atėjau...
— Linais pirštus raišiosi...

Ir mikli rykštė apsivijo apie nuogas Staselio blauzdeles, raudoną sopantį rambą bepalikdama. Staselis plonai sucypė, aptūpė nuogas kojas ir iš akių jam pasipylė ašaros.

— Eik pirkion ir klaupkis! — įsankančiai tarė tėtis.

Staselis pakilo ir šnypsodamas, vos įstengdamas ėjo į trobą.

Besirenką pietų namiškiai juokėsi iš jo. O jis tylus, akeles į vieną tašką įbedęs, galvojo tik apie viena: daugiau taip nedarysiąs. Įėjo motina. Staselis labiau pravirko. Bet anoji, nors užjautė jį, užtarti tačiau nemėgino.

— Gerai, gerai tau, vaikeli. Tai kitam sykiui būsi pamokytas. Ė tu manęs vis neklausydavai. Ė tiek kartų sakiau: „Kam tu, Stasiuk, linus tuos neši ir neši..." „Ne—nenešu!" Ė kas? Neneši dabar?

— Buvo dūda Vilniuj, — juokėsi iš verkiančio Staselio vyresnysai brolis.

— Na, gana jau. Kelkis! — tarė tėtis.

— Bučiuok tėčiui rankon ir sakyk, kad daugiau taip nedarysi, — paragino dar motina.

*

— Kur linai?
— Aš daugiau linų nenešiu.
— Tai neturėsi botago.
— Et... galas jo.
— Nepavyko?
— Dabok, — rodė rambą, apie abi blauzdeles besistengiantį apsivyti.
— Sopa?
— Taip.
— Kitą syk pavyks. Nebūk kvailas.
— Aš tėčiui pažadėjau dugiau taip nebedaryti.

r.

Kakaryku!

Kakaryku, ta-ta-tai!
Stoviu ant tvoros aukštai.
Aš esu drąsus gaidys,
Kas mane bepabaidys?

Skiauturaitė ant galvos
Ir karoliai po barzdos,
Uodega lenkta, plati,
O sparnai margi, ilgi.

Snapą, kojas ir nagus
Aš turiu labai stiprius,
Karžygys ašai smarkus,
Nes turiu ir pentinus.

K. Tėma,

Draugai...

ŽINELĖS

Šklėriai

Nuo 1937 m. spalių mėn. 30 d. mūsų (Kabelių) parapijoje pradėjo veikti Eucharistijos Karžygių sąjunga. Iki 1938 m. balandžio 18 d. mes, vaikai, buvome tik kandidatais. Per Velykas bažnyčioje iškilmingai buvome priimti į tikruosius narius. Tą dieną pirmą kartą nešėme ir savo vėliavą.

Kiekvienas mūsų parapijos sodžius turi atskirą kuopelę. Mūsų sodžiaus kuopelė vadinasi šv. Jurgio kuopele. Į mūsų kuopelės valdybą išrinkti: V. Krušas — pirmininkas, A. Labonas — vicepirmininkas, S. Pačkauskas — sekretorius ir A. Valentukevičius — kasininkas. Kuopelė nutarė daryti susirinkimus kas antra savaitė. Per susirinkimus mes deklamuojame eiles ir skaitome pasakaitėles.

Per visą gegužės mėn. mes turėjome bendras pamaldas. Gegužės 22 d. paminėjome Motinos Dieną. Mes labai džiaugiamės, sulaukę „Varpelio". Jį gavę, noriai visi skaitome. *Eucharistijos Karžygis*

ŽAIDIMAI

Stok!

Žaidėjų skaičius neribotas. Visi sustoja į didelį ratą. Išrenkamas vienas žaidėjas ir vedėjas. Žaidėjui užrišamos akys ir pastatomas rato viduryje. Vedėjas parodo pirštu į bet kurį vaiką, stovintį rate. Tas vaikas turi eiti labai tyliai į priešingą pusę. Jei žaidėjas jį išgirsta, ranka parodo į tą pusę ir surinka: S t o k! Jei žaidėjas pataiko, vaikas turi sustoti. Dešimts kartų sušukus „stok", suskaitoma, kiek žaidimo dalyvių „iššaudyta". Laimi tas, kuris daugiausia „iššaudo".

Žaidimas reikalauja tylos ir pratina gerai klausyti.

Vaikų šypsenos

Kas jam patiko

Tinginys buvo Jonukas, nenorėjo mokytis. Mokėjo tik gražiai pakalbėti. Kartą paklausė mamytė, kuo jis norėtų būti, kai užaugsiąs.

— Mokytoju,—atsakė Jonelis.

— Ar tau patinka mokytojo darbas?—vėl paklausė motutė.

— O ne!—greitai atsakė Jonelis. — Man patinka vasaros atostogos.

Negeras

Antanukas įspėja Kazelį, kad nepasitikėtų Jurgiuku. Jis jam sako:

— Negeras Jurgiukas, su juo nereikia žaisti.

— Kodėl? — klausia nustebęs Kazelis,

— Jis man prieš sekmadienį paskolino plunksną ir dabar reikalauja, kad jam grąžinčiau skolą, — paaiškino Antanukas.

Leidėjas atsakomasis redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** Vilnius „RUCH" spaustuvė